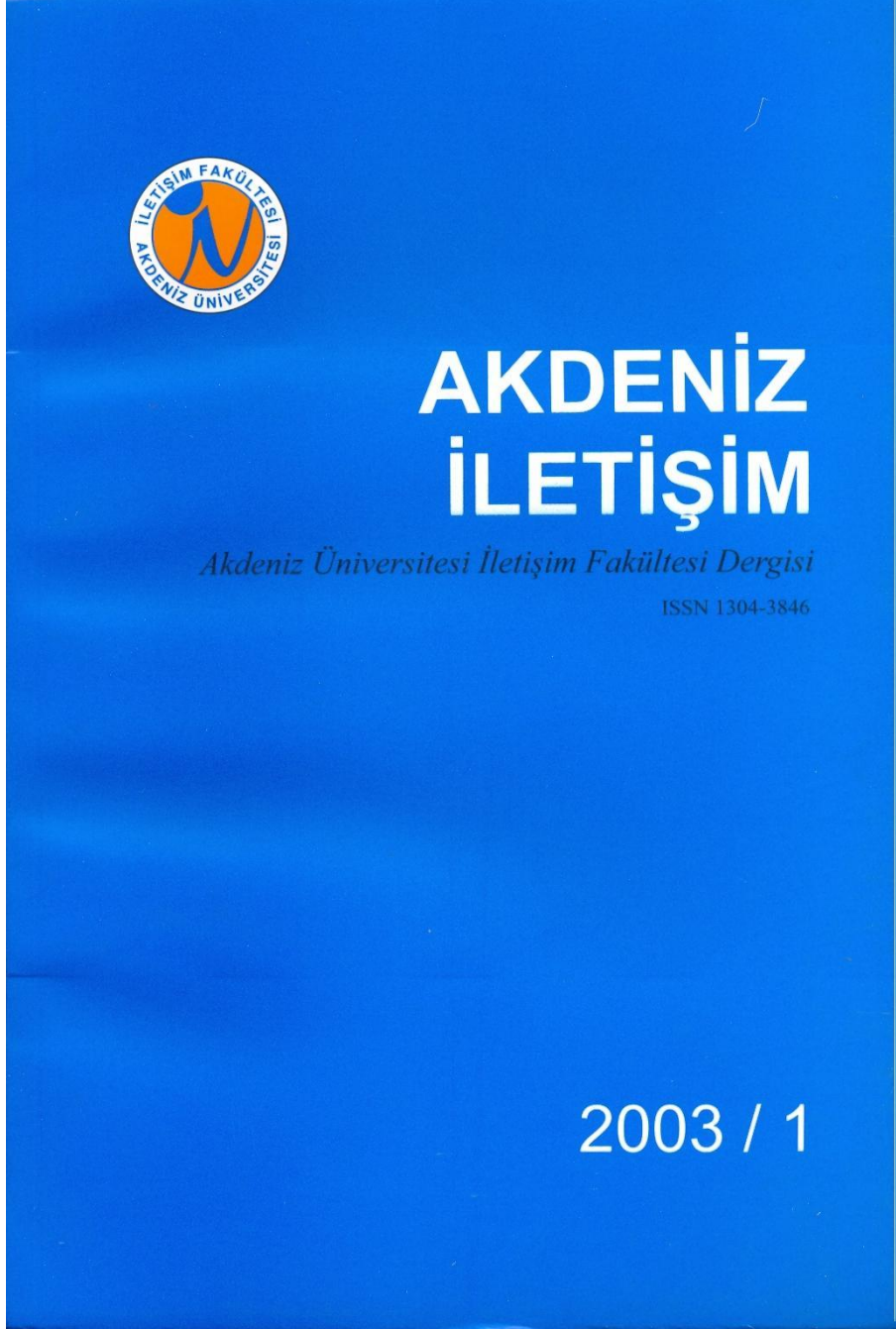

Varol, A. "İlk Yerel Üniversite Televizyonu", Akdemiz İletişim, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2003/1, ISSN: 1304-3846, S. 272-288

3.19. İLK YEREL ÜNİVERSİTE TELEVİZYONU

Prof. Dr. Asaf Varol

Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dekanı

23119 Elazığ

ÖZET

İllerimizin büyük bir bölümünde yayın yapan yerel televizyonlar, ait oldukları şehirlerin vazgeçilmez görsel ve işitsel medya aracı konumundadırlar. 3 Kasım 2002 seçimleri için sürdürülen propagandalarda yerel televizyon şirketleri, adayların tanıtılması açısından çok önemli bir misyonu da yerine getirmiştir.

Yerel televizyonların özellikle haber programları, vatandaşlar tarafından en çok seyredilen programlar olmaktadır. Kentle ilgili olayları, duyuruları ve her türlü etkinlikleri yerel televizyonlardan seyreden kent sakinleri; toplumsal ve bireysel davranışlarının yönlendirilmesinde medyanın gücünü fark ettiklerinden, kendileri de bu gücü etkin kullanabilmenin yollarını arayabilmektedir. Bu bağlamda örneğin bir mahalle muhtarı kendi bölgesine ait bir sorunu, kamera karşısında anlatarak çözümü hızlandırabilmektedir.

Fırat Üniversitesi bünyesinde kuruluşu 1991’li yıllarda tarafımızdan başlatılan ve yerel yayın yapan Fırat Televizyonu Birimi, ilk yerel üniversite televizyonu kimliği ile yerel televizyonlar arasında bir prototiptir. Kuruluş sürecince birçok güçlük ve engelle karşılaşılmaya karşın, sürdürülen kararlı mücadele sonucunda Fırat Televizyonu (FIRAT TV); Fırat Üniversitesinin ayrıcalıklı ve etkili bir birimi olmuştur.

Bu yazıda Fırat Televizyonunun kuruluşundan günümüze kadar geçirmiş olduğu süreçte yaşanan önemli bazı sıkıntıların neler olduğu

üzerinde durulacak, imkanları tanıtılacak ve uzaktan eğitimde sağladığı katkılar anlatılacaktır.

GİRİŞ

1991 yılında yurtdışından özel bir televizyon şirketinin uydu üzerinden Türkiye’ye yönelik televizyon yayınlarını başlatması, ülkemizde görsel ve işitsel medya açısından devrim sayılabilecek gelişmelerin yaşanmasına vesile olduğu daha ilk dönemlerde, Fırat Üniversitesi Araştırma Fonuna 25 Mart 1991 tarihinde tarafımızdan sunulan “Uydu Antenin Mikrobilgisayarla Yönlendirilmesi ve Yayın Aktarımı” projesi ile yerel yayın yapacak olan Fırat Televizyonunun tohumları atılıyordu.

Başlangıçta evlerimizden getirdiğimiz cihazlar ve kendi yaptığımız 1 W’lık bir verici ile Fırat Televizyonunun ilk banttan yayını 2 Ekim 1992’de küçük bir odada başlattığımızda, Elazığ’da ilk yerel televizyon olmanın ayrıcalığını da yaşıyorduk. Fırat Televizyonunun malzeme gereksinimini gidermek için büyük mücadeleler vererek günden güne donanım eksiklikleri giderilirken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yer alan bazı yerel görsel medya kuruluşlarına da teknik proje desteği sağlanarak kuruluşları için liderlik yapıyordu.

13 Nisan 1994 tarihinde 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun yayımlandığında, Fırat Televizyonu üzerine kara bulutlar çökmüş ve bu kanun yüzünden Fırat Televizyonu, yasal olmayan yayın yapan bir birim konumuna düşmüştü. Bu arada Fırat Televizyonu; stüdyosu, cihazları ve hazırladığı programlarla oldukça güçlenmiş bir seviyeye ulaşmış ve artık bu noktadan geri dönüşü olmayan bir sürece girmişti. Fırat Televizyonunun yöneticileri olarak defalarca sanık sandalyelerinde ifade vermiş olmamız bizleri yıldırılmamış, bilakis daha büyük bir arzu ile mücadele etmemize neden olmuştu.

Fırat televizyonunun bugün için sahip olduğu imkanlarda yeni bir yerel televizyon birimi kurmak yaklaşık 2 trilyonluk maddi bir kaynağı gerektirir. 50 km çapındaki bir alana kaliteli vericiler üzerinden yayın yapan Fırat Televizyonu, 2002 yılına kadar günde yedi saat kesintisiz yayın yapan ve 1990 yılından sonra kurulmuş ilk yerel üniversite televizyonu kimliğine sahiptir. Yoktan var edilen bu birim sayesinde Fırat Üniversitesi bünyesinde İletişim Fakültesi kurulmuştur.

1. TÜRKİYE’DE ÖZEL TELEVİZYONLARIN GÜNDEME GELİŞİ

32 yıl önce Ankara’nın Mithatpaşa Caddesi’nde bir binanın küçük bodrum katında başlayan deneme yayınları, Türkiye’nin televizyonla ilk tanışmasıdır. 1970 yılında İzmir Televizyonu ve 1971 yılında ise İstanbul televizyonu faaliyete geçmişti.

2954 Sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu 11.11.1983 tarihinde kabul edilerek tarafsız bir kamu tüzel kişiliğine sahip Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu kurulmuş ve TRT yayınları bu kurum tarafından yürütülmeye başlanmıştı.

Televizyonun ikinci kanalı TV-2 1986 yılında, TV-3 ve GAP-TV ise 1989 yılında devreye girmişti. Görüldüğü gibi 1990 öncesinde Türkiye’de görsel medyanın tek hakimi ve tekeli TRT’dir (TRT, Haziran 1999 – Temmuz 2000).

1991 yılında Star1 televizyonunun yurtdışından başlattığı televizyon yayınları ile Türkiye’nin gündemine özel radyo ve televizyonlar girmiştir. Değişik illerimizde ardı ardına özel radyo ve televizyonların açıldığı ve o dönemlerde henüz ilgili yasal bir düzenleme olmadığı için kontrol altında olmayan bir yayıncılık anlayışı söz konusu idi (Varol, A.; Kunç, Ş., 1993a, 1993b).

“Ben yaptım, oldu bitti” mantığı ile görsel ve işitsel medyada sınır tanımayan bir düşünce ile yerel özel radyo ve televizyonların dönemi başlamıştı. Bazı yerel radyo ve televizyon şirketleri, rakiplerinin yayınlarını susturmak için biri birlerinin yayınlarını enterfere edebiliyorlardı. Yasal bir düzenlemeden yoksun bu dönemde “Yayıncılık yapıyorum adına” çok çirkin olaylarla karşılaşabilen yargı organlarımız da bir bakıma çaresizlik içindeydi (Varol, A., 1996a).

1994 yılında 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanunun yayımlanması ile özel radyo ve televizyonlar o dönemlerde kısmen denetim altına alınabildi. Ancak kanunun hazırlanması sırasında gözden kaçan bazı durumlar ve eksiklikler yüzünden çeşitli sıkıntıların yaşanmasına devam edildi ve RTÜK denilen Radyo ve

Televizyon Üst Kurulu, radyo ve televizyonlara verdiği kapatma cezası nedeniyle eleştirilerin odağı haline geldi.

3984 Sayılı kanundaki çelişkiler ve eksiklikler, bu kanun üzerinde değişikliklerin yapılması yönünde çalışmalara neden oldu. Kanunun en önemli eksikliklerinden birisi de yayıncılık konusunda eğitim yapan üniversitelerin yerel radyo ve televizyon birimleri kurmasını engelleyen maddeleriydi (Varol, A., 1995).

2. FIRAT TELEVİZYONU’NUN KURULUŞU

Fırat Üniversitesi Araştırma Fonu’na 25.03.1991 tarihinde “Uydu Antenin Mikrobilgisayarla Yönlendirilmesi ve Yayın Aktarımı” başlıklı bir proje sunmuştuk. Bu projenin amacı ileride üniversite bünyesinde yayın yapacak yerel bir televizyon biriminin kurulmasıydı (Varol, A.; Kuşç, Ş., 1993b).

Bu proje kapsamında 1 Watt gücünde bir vericiyi kendimiz imal ederek, ilk uygulamayı uydudan CNN yayınlarını alarak üniversite kampusu içerisinde yayınları aktarmaya başladık. Vericinin düşük gücüne rağmen

Elazığ’ın bazı bölgeleri de CNN yayınlarını izleme fırsatını yakalamıştı. Yabancı dille bir yayının Elazığ’a verilmesi, genelde olumlu bir tepki almıştı.

Bu proje kapsamında birkaç yeni verici satın alınarak başta üniversite kampusu olmak üzere 10 Haziran 1992 tarihinde Elazığ’ı kapsayacak şekilde Show TV, Tele On, Super Channel, TV5, Deutsche Welle yayınlarını da vericilerimizden yayınlamaya başlamıştık (Varol, A., 1993; 1996b).

Tüm bu organizasyonların Genel Koordinatörlüğü tarafımdan yapılmaktaydı. Tüm vericiler öğrenci yurdu üzerindeki (YURTKUR) çatı üzerine inşa ettirdiğimiz balkon üzerinden yapılıyordu. FIRAT TV için hazırlanan bantlar, bu çatı üzerinde bulunan videodan oynatılarak verici üzerinden aktarılıyordu. Bilahare üniversite alanında bir tepede inşa ettiğimiz modern bir kuleden yayınlar verilmeye başlandı. Yabancı yayınların Elazığ halkına verilmesi bazı çevrelerce eleştiriliyor ve hatta bu yüzden sık sık tehditler alıyordum.

2 Ekim 1992 tarihi Fırat televizyonu için bir dönüm noktası idi. Çünkü vericilerimiz üzerinden o ana kadar başka televizyon şirketlerinin yayınlarını aktarma işlemini yapıyorduk. Oysa bu tarihte üniversitemizin açılış törenini banda kaydedip, akşamleyin Elazığ halkına seyrettirmeye başlamıştık. Banttan yayıncılık şeklinde artık günde 1 saat Fırat Televizyon yayınları yapıyorduk. Diğer saatlerde ise özel ulusal bir televizyon yayımına bağlanıyor ve yayımı aktarma şeklinde sürdürüyorduk. Böylece kanalımızda 24 saat sürekli yayın neşrediliyordu. Ancak bu durum bazen eleştirilere de neden olabilmekteydi. Çünkü günde sadece 1 saat Fırat Televizyonu yayımı, diğer saatlerde ise ulusal bir televizyon yayımını vermiş olmamız, bazı çevrelerce ulusal televizyon yayınlarını keserek kendi yayınlarımızı korsan girişle verdiğimiz şeklinde yorumlanabiliyordu. Oysa o dönemde Show TV,

Tele On ve yabancı yayınları bile kendi vericilerimiz üzerinden sürdürüyorduk.

Başlangıçta küçük bir odadan ve çatı üzerine kurulan vericiden yapılan yayın için bilahare Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü içinde yer alan laboratuvarları kullanmaya başlamıştık. Bu arada modern 120 koltuk kapasiteli bir stüdyo inşaatı da devam ediyordu. TRT’den uzmanlar getirterek, önceleri konferans salonu olarak yapılması planlanan bir salonun televizyon stüdyosuna dönüştürülmesini sağladık (**Resim 1**).

Resim 1: FIRAT TV’nin Stüdyosundan Bir Görünüm

Fırat Televizyonunu geliştirmek için kullandığımız dört kaynak mevcuttu. Birinci kaynak olarak Fırat Üniversitesi Araştırma Fonuna (Yeni adı: Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi) projeler sunarak, cihaz alımları yapıyorduk. İkinci kaynak olarak YÖK/Dünya Bankası II. Endüstriyel Eğitim Projesi kapsamında öğrenim kaynaklarına gelen ve televizyon yayıncılığında kullanılacak cihazları Fırat Televizyonu için kullanıyorduk. YÖK/Dünya Bankası II. Endüstriyel Eğitim Projesinden gelen yarı profesyonel kameralar, videolar, ses ve görüntü mikserleri vb birçok aletler Fırat Televizyonu için kullanılmaktaydı (**Resim 2**).

Resim 2: YÖK/Dünya Bankası II. Endüstriyel Eğitim Projesinden Gelen Yarı Profesyonel Kameralar

Üçüncü kaynak Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi idi. Müdürlüğü tarafından yürütülen bu işletmede YÖK, MEB, DİE, DPT vb. kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektöre verdiğimiz hizmetlerden elde ettiğimiz gelirlerin önemli bir bölümünü Fırat Televizyonuna alet ve cihazlar almak için harcıyorduk.

Dördüncü kaynak ise yayınlamaya başladığımız reklam kuşağı idi. Elazığ esnafından reklam karşılığı malzeme alınıyordu. Fırat Televizyonun hemen hemen tüm mefruşatı bu yolla sağlanıyordu. Diğer kurumlara yapılan projelerle Fırat Televizyonunun alet ve cihaz alımlarına maddi destek sağlanıyordu.

Bugün 120 koltuk kapasiteli stüdyosu, Haber ve Araştırma Merkezi, Film Kurgu Montaj Odası, Ana Kumanda Odası ve sahip olduğu tüm donanımlarla bugünün şartlarında ancak iki trilyona mal edilebilecek bir alt yapıya sahip FIRAT TV ortaya çıkmıştır.

2.1. Fırat Televizyon Yayıncılığında Karşılaşılan Bazı Üzücü Olaylar

Fırat Televizyonu Elazığ’da yayın yapan ilk yerel televizyon idi. Televizyon yayınlarımızın ilgi görmesi üzerine, bir süre sonra yerel yayın yapan EL-TV ve TEL-TV adları ile iki ayrı televizyon şirketi daha kurulmuştu.

2.1.1. Kanal 6’daki “Bizim Konuk” Programının Kesilmesine Tepki

Elazığ’da vericileri bulunmayan bazı ulusal özel televizyonların yayınlarını da kendimize ait vericiler üzerinden veriyorduk. Vericileri bize ait diğer bazı özel televizyonların yayınlarını aktarmamız, bazen başımıza büyük olaylar açabiliyordu. 20.12.1992 akşamı Kanal 6’da Ahmet Altan ve Neşe Düzel’in sunduğu “Bizim Konuk” programının konuğu Emine Şenliklioğlu idi. Kanal 6’nın Londra’daki merkezinde meydana gelen bir arıza nedeniyle yayında kısa süreli bir kesilme meydana gelmiş ve yerel EL-TV televizyonu bu kesintinin tarafımdan kasten yapıldığını duyurmuştu. Gerçek dışı bu duyuru yüzünden birçok tehditler almıştım. Milliyet Gazetesi 21.12.1992 günü kesintinin Londra’dan kaynaklandığını “Programa Tepki” başlığı ile vermişti. Ancak devlet memuru olduğumdan kendimi savunma müsaadesini ancak 12.01.1993 tarihine alabilmiştim. Üç hafta sonra basına açıklama yapmış olmam da sonucu pek değiştirmemişti.

2.1.2. Yayınlarımızın Enterfere Edilmesi ve Şikayetler

Elazığ’da FIRAT TV, EL-TV ve TEL-TV’nin yerel yayın yaptığı dönemlerde en çok izlenen yerel kanal FIRAT TV idi. Bu durum diğer iki yerel kanalı fazlasıyla rahatsız ediyordu. Yayınlarımızı engellemek için kanalımız üzerine boş görüntü bindiriliyor ve yayınlarımızın net izlenmesi engelleniyordu. Diğer iki yerel televizyonun şikayetleri sonucu, İçişleri Bakanlığı’nın 22.01.1993 tarihli yazısı ile 05.01.1983 tarih ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu, 11.11.1983 tarih ve 2954 sayılı Radyo TV Kanunu,

17.10.1983 tarih ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Müdürlüğü Haberleşme Dairesi Başkanlığı'nın Pln. Prj. 959 sayılı yazısı gereğince hiçbir özel kişi, kurum ve kuruluşun ne amaçla olursa olsun (eğitim de dahil olmak üzere) özel radyo ve televizyon kurmayacağı ve bu yüzden yayınlarımızı durdurmamız istenmişti (Varol, A., 1997a).

Büyük bir arzu ile başlattığımız televizyon yayınlarımızı durdurmamız düşünülemezdi. Çözüm olarak Eğitim Amaçlı Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu Başkanlığı'ndan Kapalı Devre Televizyon Sistemi Kurma ve İşletme İzin Belgesi aldık.19.03.1993 tarih ve 0112 numara ile Kapalı Devre Televizyon Sistemi Kurma ve İşletme İzin Belgesi ile ancak kapalı devre yayın yapmamız mümkündü. Ancak atmosferden neşredilen yayınlarımızı sürdürmeye devam ettik.

Kapalı Devre Televizyon Sistemi Kurma ve İşletme İzin Belgesi almış olmamız, bir süre problemsiz yayın yapmamızı sağlamıştı. Çünkü kapalı devre ile açık devre televizyon yayıncılığın ne olduğu pek bilinmiyordu. Hatta "*Ne yapalım, biz Üniversite kampüsü sınırları içinde kapalı devre televizyon yayınları yapıyoruz. Ancak sinyaller şehre de taşıyor. Kampus çevresine yüksek duvar öremeyiz ki?*" şeklinde gerçekte bağdaşmayan komik savunmalar yapıyorduk.

2.1.3. Sanık Sıfatı İle İfademin Alınması

Israrla televizyon yayınlarına devam ediyorduk. Ancak hakkımızda Valilik Makamına, İçişleri Bakanlığına, Ulaştırma Bakanlığına, Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa vb yerlere sahte isimlerle şikayet mektupları yağıyordu. Sahte isimli de olsa bu şikayet işini yürütenlerin EL-TV ve TEL-TV'den kaynaklandığı kanısındaydık. Bu şikayetler sonucunda FIRAT TV Genel Koordinatörü olmam münasebetiyle ilk olarak 02.04.1993 tarihinde Sanık sıfatı ile ifade vermem gerekti (Üstbaş, B., 1997).

Savunmamda Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü Telekomünikasyon Eğitimi Anabilim dalının

1992-93 döneminde eğitim ve öğretime başladığını, bu anabilim dalına bağlı olarak Network Sistemleri, Telekomünikasyon, Görüntü Sistemleri, Anten ve Propagasyon, Veri Haberleşme ve Radar Tekniği gibi dersleri öğrencilere uygulamalı yaptırabilmek için 2 Ekim 1992 tarihinde televizyon yayınlarını başlattığımızı, diğer taraftan televizyondan bilgisayar kursları açtığımızı, Elazığ halkından kurslarımıza kaydolanlara kiralık bilgisayar verdiğimizizi, böylece kursiyerlerin evlerinden programlarımızı seyrederek ve kendilerine kiraya verdiğimiz bilgisayarlar sayesinde uygulamalı öğretim aldıklarını, böylece uzaktan eğitim yaptığımızı belirtmiştim. Kaldı ki Fırat televizyonunun Kapalı Devre Televizyon Sistemi Kurma ve İşletme İzin Belgesi olduğunu da belgelemiştim.

Televizyon yayıncılığını sürdürmek için ilk defa sanık olarak ifadem alınmıştı. Artık her şikayet vaki olduğunda Emniyete çağrılıyor ve ifadem alınıyordu. Her defasında ısrarla eğitim yapmak, Elazığ halkının eğitim ve öğretimine, kültürel değerlerine katkı sağlamak için yayın yaptığımızı savunuyordum. Emniyete o kadar sık çağrılıyordum ki “Emniyet koridorlarında beni gören polisler “Hocam yine mi ifade vermeye geldiniz?” demeye başlamışlardı (Varol, A., 2000b).

2.1.4. Kanal D'nin Vericisi Tartışması

Ulusal kanalların vericileri, Üniversitemiz için yaptırdığımız bir kule içinde bizim denetimimizde idi. Her ulusal yeni bir televizyon şirketi, Elazığ'da yayın yapmak için beni arar ve vericilerini bizim kuleye koyup koyamayacaklarını sorarlardı. Hepsine olumlu yanıtlar verirdik. 1994'lü yılların başında Kanal D Türkiye genelinde vericilerini kuruyordu. Bu amaçla bir gün bir teknisyen (Ertunç Aşkı Ayrıl, SUPER-SAT) bana gelerek Kanal D'nin vericisini kuleye koyma görüşmelerini yapıyordu. O dönemlerde biz 50 Watt'lık bir verici üzerinden yayın yapıyorduk. Gücümüzü artırmak istiyorduk.

Teknisyene Kanal D'nin kurdurduğu vericilerin fiyatını sorduğumda, istediğim takdirde bizim için de bir verici getirebileceğini söylemişti. Bunun üzerine 1994 Ocak Ayı içerisinde Döner Sermaye Aracılığı ile kendisinden faturalı bir verici aldık. Kanal D'ye ait vericiyi de bilahare getireceğini söylemişti. Teknisyen Karadeniz'den bayram dönüşünde trafik kazası geçirmiş ve vefat etmişti. Bir süre sonra Kanal D'den ilgililer beni arayarak kendilerinin bizde vericilerinin olduğunu ve bu vericiyi geri almak istediklerini söylediklerinde şaşırılmışım. Çünkü bizde Kanal D'ye ait bir verici bulunmuyordu (Varol, A., 2000a).

Bizde bulunan vericinin kendilerine ait olduğunu belirtmeleri üzerine faturaların fotokopilerini gönderdim. Faturaları ibraz edince Kanal D artık verici istemedi vazgeçti. Bu olayın gerçek yönü, vericileri kurma görevi verilen Teknisyenin ölümü ile birlikte sır oldu.

2.1.5. Ulusal Kanallar Vericilerini Kulemizden Çıkardılar

İnşa ettiğimiz kule içerisinde ulusal kanalların (ATV, Kanal 6, Show TV ve diğerleri) vericileri bize sıkıntı yaratıyordu. Her arıza meydana geldiğinde koşarak kuleye gider ve arızanın nedenini tespit ederdim. Bu işleri üniversite dışından bir usta ile birlikte yürütürdük. Usta üniversitemizin kadrosunda olmayıp, televizyon tamirciliği yapan birisiydi. Yayınlarla başladığımızda bu elemandan destek alıyorduk. Ancak ısrarla kendisini üniversiteye kadrolu eleman statüsünden almamızı istiyordu. Bu elemanı üniversiteye kadrolu almamız bir türlü mümkün olamadı. Bunun üzerine bizden ayrıldı. Bu ayrılış ile birlikte bir iki ulusal kanalın vericisini de ilgili kanalların onayı sonucunda beraberinde götürmüştü. Bizim kule TRT'nin yansıtıcısının yanında idi. Oysa söz konusu ustanın yeni vericileri kurduğu yer TRT yansıtıcısına 90 derece açıda yer alan ve Harput diye adlandırılan bir tepede idi.

Bu yeni düzenleme Elazığ'da anten satışlarında rekor kırılmasına neden oldu. Biri batıda diğeri ise kuzeyde olan tepelerden yayınlar

geliyordu. Vatandaş antenini hangi tarafa çevireceğine karar veremiyor ve dolayısıyla iki ayrı anten alıyordu. Konuyu bilmeyenler ise yeni antenler alıyor, ancak sonuç değişmiyordu. Ulusal televizyon yayınlarının iki ayrı noktadan verilmesi, Elazığ’da büyük bir kargaşaya neden olmuş ve görüntü kirliliği maksimum düzeye çıkmıştı.

Ulusal televizyon şirketlerinin vericileri için harcadığımız cereyan bedellerini tahsil etmekte çok zorluk çekiyorduk. ATV ve Kanal 6 elektrik paralarını ödeme işlemini bazen aylarca geciktiriyorlardı. Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) ise vericilerin cereyanını kesme tehdidinde bulunuyordu. Bunun üzerine tüm ulusal vericilerin kulemizden çıkartılmasını sağladık. Şu anda TRT haricindeki tüm vericiler Harput’ta bulunuyor. Elazığ halkının büyük bir bölümü antenlerini Harput’a çevirmiştir. O nedenle de TRT yayınlarını Elazığ halkının büyük bir bölümü seyredememektedir.

Televizyon tamirciliği yapan bir ustanın üniversiteye kadrolu alınmamasının bedelini tüm Elazığ halkı, değiştirilen antenlere ödenen meblağlarla ödemiş oldular. Bu ayrılış sonrasında FIRAT TV’ye yapılan sabote olaylarında da ilgili ustanın parmağının olabileceği kuşkusu vardı. Kendisi hakkında suç duyurusu da yapıldı ancak delil yetersizliği yüzünden bir şey ispat edilemedi.

2.1.6. Elazığ’da Görüntü Kirliliğinin Yaşandığı Dönemler

1995’li yılların başlarında Elazığ’da yerel yayın yapan televizyon sayısı gene üç idi. Ancak EL-TV ve TEL-TV artık yoktu. FIRAT TV ile yayın yapan şirketler KANAL 23 ve KANAL E idi. Yerel televizyon şirketleri birden fazla değişik kanal üzerinden filtresiz vericilerle yayın yapıyorlardı. Bunun sonucu olarak da ulusal televizyon yayınları enterfere ediliyordu. Bu durum, şikayet mekanizmasını tekrar devreye almıştı. Yerel kanallar görüntü bindirme işlemlerinin bir başkasından kaynaklandığını iddia ediyordu. Özellikle FIRAT TV yayınları üzerine görüntü bindiriliyor ve yayınlarımızın net izlenmesi engelleniyordu. Görüntü bindirmenin nereden

kaynaklandığını saptayarak ilk olarak biz de resmen Radyo ve televizyon Üst Kurulu’na şikayette bulunuyorduk.

2.1.7. Vericimiz Sık Sık Arızalanmaya Başlıyor

Continental Microwave 2000 Watt anten çıkışlı vericimiz sık sık arıza vermeye başlamıştı. Bu cihazı tamir edebilen bir firmaya cihazı gönderdik. Cihaz tamir edilip geldikten sonra görüntü kaydırması, görüntü üzerinde bant oluşturması ve güç düşmesi gibi problemleri yaşamaya başlamıştık. Firmaya durum bildirilmesine rağmen hiç ilgi gösterilmiyordu. Bunun üzerine noter kanalı ile bilirkişilerden oluşan bir heyet kurularak cihazı açtırdığımızda bizi hayrete düşüren bir durum ile karşılaştık. Cihazımızın önemli birçok parçasının değiştirildiğini saptamıştık. Bu durumu noter kanalı ile ilgili firmaya ilettiğimizde, iddialar reddettiler. Ancak iyi niyet gösterisi olarak cihazımızı mükemmel çalışacak şekilde tamir etmek istediklerini belirttiler.

Mahkemelerde yıllarca sürececek bir davanın sonucunu beklemek yerine, cihazımızın çalışacak duruma gelmesi fikrini daha benimser olduk. Cihaz ilgili firma tarafından tamir edildi ve normal çalışmaya başlamıştı.

2.1.8. Fırat Televizyon Vericisine Sabotaj

Vericimiz normal yayın yapacak düzeye geldiğine tam sevinmiştik ki 23.02.1995 tarihinde saat 19.30 da Harput’ta bulunan vericimize sabotaj yapıldığı haberi sevincimizi kursağımızda bırakmıştı. Elazığ’da üniversite olarak yayın yapmamız bir türlü hazmedilemiyordu. Daha önceki yıllarda eski kulede (Polis lojmanları yanında) bulunan vericimizin anten kabloları kesilmiş ve cihazımızın arızalanmasına sebep olunmuştu. Bu defa link çanağı tahrip edilmiş ve linkin parçası (LNB) çalınmıştı. Bu olay 24 Şubat 1995 tarihli yerel gazetelerde yer alıyordu (Varol, A., 2000a).

2.1.9. Asaf Varol’un Televizyonu Yakıştırması

Fırat Televizyonu projesi bana ait bir proje idi. Sıfır seviyeden başlanılarak günden güne güçlenmiş olmak, televizyondan bilgisayar

kursları düzenlemiş olmam, robotik vb dersler anlatmam, açık oturumlar düzenlemem, panel ve sempozyumları canlı yayınlattırmam yüzünden hedef kişi konumuna geliyordum. Üniversite mensuplarının bir bölümü FIRAT TV yayınlarının gereksizliğini, yasal olmadığını ve “Asaf Varol’un Televizyonu” yakıştırmaları, bu birimin daha süratle gelişmesini engelleyen en önemli faktörler arasında yer alıyordu.

Televizyonda eğitim amaçlı program yapmaları istenen bazı öğretim elemanları, “FIRAT TV Asaf’ın televizyonu” deyip, program yapmaktan vazgeçebilmiştir. Her türlü tepkiye rağmen birkaç elemanla FIRAT TV’yi geliştirme için ısrarla mücadele ediyorduk. Dönemin rektörü tüm desteğini leyimize kullanmış ve büyüme için götürdüğümüz projelerin tümüne onay vermişti.

Kararlı mücadelemiz zamanla olumlu sonuçlar vermeye başlamış ve FIRAT TV’ye bakış açısı günden güne değişmişti. Artık FIRAT TV’yi savunan ve sahiplenilenlerin ortaya çıktığını görmek bizleri cesaretlendirmiş ve bu cesaretle FIRAT TV ile ilgili senatodan yönerge dahi çıkartmıştık.

2.2. FIRAT TV’de Yapılan Bazı Önemli Faaliyetler

Fırat Televizyonu kurulduğu günden beri Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı kalarak vatanın bölünmez bütünlüğü esassından hareket ederek sosyal, kültürel, eğitim, spor, haber programları ile yerel bir televizyon kimliği taşımaktadır. FIRAT TV, yaptığı yayınlarla Elazığ halkının ildeki haberleri anında duymaları, üniversitedeki tüm önemli faaliyetlerin halka taşınmasını sağlama, televizyonda yaptığı eğitim programları ile uzaktan eğitim sürdürme vb birçok değişik misyonu üstlenmiştir. Önemli bazı faaliyetleri şöyle özetlenebilir.

2.2.1. FIRAT TV’den İlk Canlı Yayın

27 Mart 1994 Pazar günü yapılan seçim sonuçları için 16.30 da başlatılan canlı yayın, 28.03.1994 günü saat 06.00 ya kadar kesintisiz sürdürülmüştür. Elazığ’da parti merkezlerinde görevlendirilen stajyer

öğrenci muhabirler vasıtası ile alınan sonuçlar, anında Elazığ halkına canlı yayınlamış olmamız büyük yankı uyandırmıştı. Ulusal yayın yapan Star televizyonu da her saat telefonla bize bağlanarak aldığı sonuçları tüm Türkiye’ye duyuruyordu.

Bu ilk yayın denemesinin olumlu sonuç vermesi bizleri cesaretlendirmiş ve artık sık sık canlı yayınlarla Elazığ halkının önüne çıkıyorduk.

2.2.2. FIRAT TV Üzerinden Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Türkiye’de ilk uzaktan eğitim uygulaması 1974 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyete geçirilen YAYKUR ile başlayan mektupla öğretim olup, 1981 yılında bu kuruma kayıtlı öğrenci sayısı 10000 civarında idi. Bu öğrenciler daha sonra Anadolu Üniversitesi’ne bağlı olarak faaliyete geçirilen ve İngiltere’deki Open University modelini uygulayan Açıköğretim Fakültesi’ne devredilmişti.

Çağdaş iletişim araçlarını kullanarak uzaktan öğretim yapan kurumlarımız arasında bazı üniversitelerimiz ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın Açık Lise programlarını görüyoruz. Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi yıllardır TRT’nin vericileri üzerinden (TRT4) uzaktan eğitimi sürdürmektedir.

Fırat Üniversitesi ise kurmuş olduğu FIRAT TV üzerinden bilgisayar alanında sertifika programları düzenleyerek televizyon üzerinden uzaktan eğitimi 1993’lü yıllarda başlatmıştır. O dönemlerde müdürlüğünü yaptığım Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi aracılığı ile bilgisayar teknolojileri alanında kurslar düzenliyorduk.

Kursa iki türlü kaydolmak mümkün idi. Biri yüz yüze eğitim dediğimiz sınıf ortamında yapılan kurs tipi idi. Kursa katılanların her birine bir bilgisayar tahsis edilmekteydi. Ders ortamında anlatılan dersler aynı anda kameralar, ses ve görüntü mikserleriyle banda kaydediliyordu.

Kursa talepler çok fazla olduğu için ikinci grup kurslar uzaktan eğitim şeklinde yapılıyordu. İsteyen kursiyerler döner sermaye aracılığı ile çok ucuz fiyata bilgisayar kiralayabiliyordu. Sınıf ortamında banda kaydedilen dersler akşamları yayınlanıyor ve kursiyerler evlerinde kiraladıkları bilgisayarlar üzerinden dersleri uygulamalı takip edebiliyorlardı. Sorularını ise bir gün sonra bana telefon ederek cevaplarını alıyorlardı. Genelde 2 aylık dönemler halinde düzenlenen kurslar sonucunda üniversitede sınavlar yapılır ve başarılı olanlara sertifika verilirdi. Bu uygulama uzaktan eğitimin değişik bir versiyonu olarak tarihe geçmiş olmaktadır (Varol, A., 2000a).

Son birkaç yıldan beri tarafımdan sunulan “Robotik” isimli program da ders ortamında çekilen ve uzaktan eğitim için kullanılan bir program niteliğindedir. Robotik dersinde öğrencilerimizle birlikte değişik otomasyon işlerini yapan robot montajları gerçekleştirilmekte, bilgisayarla kontrolü sağlanmakta ve çalışması videoya kaydedilmektedir. Bu derste öğrenciler gruplara ayrılmakta ve her grup üyeleri biri birinden bağımsız proje teklifleri yapmaktadır. Proje teklifleri tarafımdan incelenerek en uygun proje teklifi grup projesi olarak kabul edilmektedir. Varsa kendi önerilerim doğrultusunda değişiklikler yapılmaktadır.

Öğrencilere proje montaj seti teslim edilmekte ve tasarladıkları projeleri gerçekleştirme süreci başlatılmaktadır. Birlikte tasarlanan ve bilgisayarla kontrol edilen otomasyon sistemine ait robot montajı tamamlandıktan sonra, öğrenciler önünde kamera ile videoya çekilmektedir. Montajını tamamladığımız otomasyon sisteminin çalışması, öğrencilerimize büyük güven vermekte ve kamera önüne çıkmanın heyecanı ile çok başarılı projeler tamamlamak için biri biriyle yarışmaktadırlar.

Projelerini tanıttıktan sonra tüm öğrenciler proje hakkında soru sorabilmekte ve görüşlerini dile getirebilmektedir. Video bantlar haftanın belirli günlerinde aynı saatlerde FIRAT TV’den yayınlandığında, öğrenciler

hem televizyondan kendilerini seyretmek, hem de ne kadar başarılı olduklarını kanıtlamak için televizyonları başında bu programı tekrar seyretmektedirler. Bu yöntemle dersi tekrarlama imkanını yakalamaktadırlar. Uzaktan eğitim yöntemi, burada destekleyici bir rol oynamaktadır.

Eğitim amaçlı Enerji, Sempozyumlar, Bilgisayar Günlüğü vb birçok değişik programlar hazırlanarak FIRAT TV’den sunulmuştur.

2.2.3. FIRAT TV’de Yayınlanan Diğer Bazı Programlar

Fırat Televizyonunda sadece eğitim türü programlar olmayıp, değişik birçok programlar yayınlanmaktaydı. Sağlık Köşesi, Kadının Dünyası, Kültürümüz, Haber Panorama, Sportmence, Spor Aktif, Dünyadan Görüntüler, Bir Konu vb birçok değişik programlar sayesinde Elazığ halkının sosyal ve kültürel düşünce yapılarına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Elazığ’a gelen önemli konuklar televizyonda canlı programlara alınmış, canlı telefon bağlantıları ile kendilerine soru sorulması imkanı verilmiştir. Üniversitemizdeki tüm faaliyetler ya canlı ya da banttan verilerek, Üniversitemizin Elazığ halkı ile kaynaşması sağlanmıştır.

SONUÇ

Bu yazıda yoktan var edilen bir yerel üniversite televizyonunun gerçek hikayesinden önemli bazı kesitler belgesel nitelikte sunulmuştur. Çok ilkel şartlar altında başlatılan televizyon yayınlarının bugün modern bir konuma gelmesi için verilen mücadelelerin devam ettirilebilmesi, büyük bir inancın meyvesidir.

3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanunun, üniversitelerimizin yerel radyo ve televizyon birimleri kurmalarını engelleyen hükümleri, Türkiye’de uzaktan eğitimi sürdürmeyi kısıtlıyordu. İlgili kanunun değiştirilebilmesi için yıllarca iletişim fakülteleri dekanları olarak mücadeleler verdik (Varol, A., İlal, E., Aziz, A., Uğur, A., 2002). Sonuçta 4756 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları

Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 21 Mayıs 2002 tarihli 24761 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu bu kanun sayesinde radyo-televizyon bölümleri bulunan iletişim fakültelerine yerel bazda frekanslar ve kanallar ücretsiz olarak tahsis edilmesi imkanı getirilmiştir. Frekans tahsisi ile ilgili yönetmelik, RTÜK ve İletişim Fakültesi Dekanları işbirliği ile hazırlanmalı ve bir an önce yayımlanmalıdır.

Dünyadaki gelişmiş ülkelerin birçoğu sanal ortamları kullanarak uzaktan eğitim vermektedirler. Bu bağlamda Yüksek Öğretim Kurulu, 14 Aralık 1999 tarihli ve 23906 sayılı Resmi Gazete’de Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” yayımlanmıştır. 1 Mart 1999 tarihinde yayımlanan Enformatik Milli Komitesi Yönetmeliği’nin amacı ise, yükseköğretim kurumlarında iletişim ve bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan eğitim ve enformatik alanlarında, eğitim-öğretim olanaklarının planlanması ve eğitim etkinliğinin artırılması amacıyla, Üniversitelerle işbirliği içinde araştırma, inceleme ve değerlendirmeler yaparak Yükseköğretim Kuruluna önerilerde bulunmaktır.

Enformatik Milli Komitesi Aralık 2000 Ayı içerisinde yaptığı toplantıda Türkiye’de ilk defa bazı derslerin akreditasyonunu yaparak, bu derslerin uzaktan eğitim şeklinde diğer üniversitelerin öğrencileri tarafından kredili ders olarak alınmasına onay vermiştir. Bu derslerin toplam sayısı altı olup, beşi ODTÜ tarafından ve biri de Fırat Üniversitesi’nde tarafımdan hazırlanan “Robotik” dersidir. Robotik isimli ders 2001 ve 2002 yılları içinde Kahramanmaraş Sütçü İmam ve Sakarya Üniversiteleri öğrencilerine uzaktan eğitim şeklinde verilmiştir. “Robotik” dersinin geliştirilerek web ortamında sunulacak hale gelmesinde FIRAT TV’nin katkısı çok büyüktür (Varol, A., 1997b, 1998; Varol, A., Alkan, T., 1997, 1998).

İletişim Fakülteleri bir araya gelerek sanal bir bölüm açmak için işbirliği yapmalı ve bu amaçla radyo ve televizyon yayınları yapabilecek duruma gelmelidirler.

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi 19.09.1997 tarih ve 23115 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu’nun 97/9930 Sayılı kararı ile kuruluşunun ilk temel harcını atmıştır. Fırat Televizyonun varlığı, İletişim Fakültesinin doğmasının en önemli nedenidir. İletişim fakültelerinde kuruluşu en fazla para gerektiren bölümlerden olan Radyo Televizyon ve Sinema Bölümünün alt yapısı eksiksiz sayılacak bir düzeyde Fırat Üniversitesi’nde hazır olması büyük bir avantaj olarak ortaya çıkmıştır.

Alt yapı problemi olmayan, mekansal ve donanımsal tüm problemlerini halleden Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi’nin yeni hedefi, Türk Cumhuriyetlerindeki ve Türkiye’deki üniversitelerle karşılıklı uzaktan eğitim çalışmaları yürütmektir. Fırat Televizyonunun kuruluşu ile başlayan süreç yeni ufuklara doğru hızla ilerlemeye devam edecektir.

Varol, A. "İlk Yerel Üniversite Televizyonu", Akdemiz İletişim, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2003/1, ISSN: 1304-3846, S. 272-288

KAYNAKÇA

- İsbir, E., G.; Varol, A. (1997). "Distance Learning Goals of Fırat University", **Distance Education**, Summer 1997: 42-44
- İsbir, E. G.; Varol, A. (1999). "Doğu Anadolu Projesi (DAP) ve İletişim", **Bilişim'99**, 15-19 Aralık 1999, İstanbul:22-27
- TRT, Haziran 1999 – Temmuz 2000, **TRT Kurumu**
- Üstbaş, B. (1997). "Fırat Televizyonu'nun Tarihi Gelişimi", **F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü, Bilgisayar Anabilim Dalı, Bitirme Ödevi**
- Varol, A.; Kuş, Ş. (1993a) "Uydu Yayın Teorisi ve Fırat Televizyon Yayınları", **Fırat Üniversitesi Araştırma Fonu Proje Raporu (FÜNAF No.56)**.
- Varol, A.; Kuş, Ş. (1993b). "Fırat Televizyonu Yayın Sistemi", **Fırat Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi**, Cilt:5, Sayı:1, S:118-131.
- Varol, A. (1993). "Televizyon Yayın Sistemi", **Konutbirlik**, Sayı: 108, Nisan 1993: 22-23.
- Varol, A. (1995). "3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları", **Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi**, 22-23 Haziran 1995, Elazığ, Cilt: Teknik Bilimler:15-21
- Varol, A. (1996a). "Gazete, Radyo ve Televizyon Yayıncıları Birliği'nin Üstlenebileceği Görevler", **Anadolu**, Ekim 1996: 22-25
- Varol, A. (1996b). "Televizyon-Telekonferans ve İnternet Sistemlerinin Uzaktan Eğitim Amaçlı Kullanımı", **Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu**, 12-15 Kasım, Bildiriler Kitabı: 659-667

Varol, A. "İlk Yerel Üniversite Televizyonu", Akdemiz İletişim, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2003/1, ISSN: 1304-3846, S. 272-288

- Varol, A. (1997a). "Televizyonla Uzaktan Eğitim ve Mahalli Radyo ve Televizyon Kuruluşlarının Sıkıntıları", **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi VI**: 145-157
- Varol, A. (1997b). "Uydu İle Uzaktan Eğitim", **Türkiye, Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeleri Uluslararası Eğitim Sempozyumu**, 24-26 Eylül, Elazığ: 146-158
- Varol, A.; Alkan, T. (1997). "Eğitimde İnternet'in Yeri", **Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeleri Uluslararası Eğitim Sempozyumu**, 24-26 Eylül, Elazığ: 172-184
- Varol, A. (1998). "Türkiye ve Özbekistan Arasında Uzaktan Eğitim ve Kontrol Teknolojisine Dayalı Yaklaşım", Türkiye İkinci Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 4-8 Mayıs, Ankara, Bildiri Kitabı: 347-352
- Varol, A. (2000a). "Fırat Televizyonu'nun Tarihi Gelişimi, Cilt I", **F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü, Bilgisayar Anabilim Dalı**
- Varol, A. (2000b). "Fırat Televizyonu'nun Tarihi Gelişimi, Cilt II", **F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü, Bilgisayar Anabilim Dalı**
- Varol, A., İlal, E., Aziz, A., Uğur, A., (2002), "Uzaktan Eğitim ve 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun, **Maltepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi**, 2001/1, ISSN 1302-6615, S: 1-9.